



Rahandusministeerium

Teie: 28.07.2026 nr 12.1-1/3144-1

Meie: 10.09.2026 nr 8-3/26/3747-2

Seisukoht Euroopa Komisjoni riigiabi üldise grupierandi määruse teise eelnõule

Edastasite Haridus- ja Teadusministeeriumile (HTM) seisukoha kujundamiseks Euroopa Komisjoni üldise grupierandi määruse teise eelnõu. HTM soovib juhtida tähelepanu teadusasutuste ja ülikoolide vaatest olulistele kitsaskohtadele, mis võivad mõjutada teadmussiiret, teadustaristu kasutamist ning teadustulemuste turule jõudmist.

1. Segakasutusega teadustaristu seire- ja tagasinõudekohustus (artikkel 38 lõige 8) (kehtivas GBERis art 26(7))

HTM teeb ettepaneku vaadata üle segakasutusega teadustaristu kasutamise seire- ja tagasinõudemehhanismid. Praeguse regulatsiooni kohaselt kaasneb segakasutusega teadustaristu majandusliku kasutuse osakaalu suurenemisega täiendav seirekohustus ning teatavatel juhtudel ka tagasinõude risk. See suurendab teadustaristu haldamisega seotud halduskoormust ning võib vähendada ülikoolide ja teiste teadus- ja arendusasutuste valmisolekut kasutada teadustaristut ettevõtluskoostööks ja teadmussiirde eesmärgil.

HTM hinnangul vajab täiendavat hindamist, kas selline seire- ja tagasinõudemehhanism on vajalik olukorras, kus kogu investeringutoetus on juba algusest peale käsitatud riigiabina ning toetuse suurus ei ületa kogu investeringu suhtes lubatud abiintensiivsust. Sellisel juhul ei ole selge, millist ülemäärast abi riski majandusliku kasutuse osakaalu hilisem suurenemine põhjustab ning millist riigiabiõiguslikku eesmärki täiendav seire ja tagasinõude võimalus teenib. Teeme ettepaneku kaaluda, kas olukorras, kus investeringutoetus on algusest peale antud riigiabina ja abiintensiivsuse piirmäärad on täidetud, võiks majandusliku kasutuse osakaalu suurenemine olla vabastatud eraldi seire- ja tagasinõudekohustusest.

2. Teadus- ja arendustegevuse abi määrad (artikkel 32)

Eelnõu artikli 41 lõike 4 kohaselt suurendatakse VKEdele antava innovatsiooniabi maksimaalset osakaalu seniselt 50%-lt 75%-le abikõlblikest kuludest. Samal ajal ei nähta eelnõus ette võrreldavat muudatust teadus- ja arendusprojektidele kohaldatavates abiintensiivsustes, mis on sätestatud artiklis 32. Artikli 32 kohaselt on rakendusühtsuste abi ülemmääraks 50% ning eksperimentaalarenduse puhul 25% abikõlblikest kuludest. Eelnõu näeb ette mitmeid võimalusi nende määrade suurendamiseks, sealhulgas koostööprojektide ning muude täiendavate tingimuste täitmisel. Samas, praktikas ei pruugi need suurendamise alused siiski kõikides olukordades kohalduda. Võivad tekkida olukorrad, kus abi antakse ülikoolile või teadus- ja arendusasutusele tema majandustegevuseks ning puuduvad asjaolud,

mis võimaldaksid kohaldada kõrgemat abiintensiivsust. Sellisel juhul võib eksperimentaalarenduse toetamisel osutada kohaldatavaks üksnes 25% põhimäär. HTM hinnangul võib see olla ebapiisav, arvestades teadus- ja arendusprojektidega seotud teaduslikke, tehnoloogilisi ja ärilisi riske ning asjaolu, et eksperimentaalarenduse varases etapis puudub projektil sageli veel rahavoog, millest katta vajalik omafinantseering.

Madalad abiintensiivsused võivad vähendada teadus- ja arendusasutuste (sh ülikoolide) valmisolekut osaleda kõrge riskiga rakendusühtluste ja eksperimentaalarenduse projektides. Seetõttu võib olla ka piiratud teadustulemuste jõudmine ettevõtlusse ja turule laiemalt. Eelkõige võib see mõjutada eksperimentaalarenduse etappi, kus teadustulemus tuleb viia prototüübi, pilootlahenduse või muu tururakenduseni.

Seetõttu teeme ettepaneku hinnata, kas artiklis 32 sätestatud rakendusühtluste ja eksperimentaalarenduse abiintensiivsused on piisavad olukordades, kus abiintensiivsuse suurendamise alused ei ole kohaldatavad, ning kaaluda sellistel juhtudel kõrgemate abiintensiivsuste võimaldamist.

3. Kaasrahastatud teadus- ja arendusprojektid ning Euroopa Horisondi rahastuse osakaal (artikli 35 lõige 6)

HTM palub täiendavalt selgitada eelnõu artikli 35 lõikes 6 tehtud muudatuse praktilist tähendust. Kehtivas määruses on sätestatud, et Euroopa Horisondi rahastus peab katma vähemalt 30% meetme (action) abikõlblikest kuludest. Eelnõus on sõnastus muudetud ning viidatakse olukorrale, kus Euroopa Horisondi rahastus katab osa kaasrahastatud teadus- ja arendusprojekti (research and development project) kuludest.

HTM hinnangul ei ole eelnõu sõnastusest üheselt selge, kuidas tuleb nimetatud tingimust kohaldada rahvusvaheliste koostööprojektide puhul, kus kasutatakse nn *virtual common pot* rahastusmudelit ning iga riik rahastab oma riigi partnerite tegevust. Palume täpsustada, kas artiklit 35 lõiget 6 saab kohaldada olukorras, kus Euroopa Horisondi vahenditest rahastatakse vähemalt ühe projekti konsortsiumipartneri tegevust, või peab Euroopa Horisondi rahastus katma konkreetselt selle partneri kulusid, kellele liikmesriik soovib artikli 35 alusel abi anda.

HTM peab aga oluliseks, et lisaks täiendavale täpsustavale selgitusele oleksid grupierandi kohaldamise tingimused ka määruses endas sõnastatud piisavalt selgelt, et liikmesriik saaks toetuse andmise otsustamisel üheselt hinnata, kas grupierandi kohaldamise eeldused on täidetud. Seetõttu toetame ka sätte täpsustamist määruse tekstis.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Kristina Kallas
minister

Katrin Kiisler
katrin.kiisler@hm.ee

Mariann Saaliste
mariann.saaliste@hm.ee

Kairi Värvi
kairi.varv@hm.ee

Kadi Mölder
kadi.molder@hm.ee

Marili Lehtmets
735 0289
marili.lehtmets@hm.ee